

пропонується визначати на основі не бухгалтерських (явних) витрат, а економічних з урахуванням витрат втрачених можливостей (альтернативних).

Сумарні втрати від браку з урахуванням упущеного прибутку слід визначати залежно від різних видів браку за наступними формулами:

1) сумарні втрати від непоправного (остаточного) браку (Вб):

$$Вб = Сбр \times Кзв \times Ка \times (1 + Pn) \times Нсб - Дб, \quad (3)$$

де Сбр – собівартість одиниці дефектної продукції, що не підлягає виправленню, відповідно до діючої системи обліку, грн.;

Кзв, Ка – коефіцієнти, які відображають, відповідно, частини неврахованих у собівартості дефектної продукції за діючою системою обліку загальновиробничих та адміністративних витрат (Ка, Кзв > 1);

Рп – коефіцієнт рентабельності придатної продукції даного виду;

Нсб – кількість дефектної продукції, що не підлягає виправленню, шт.;

Дб – дохід від утилізації браку та суми утримання з робітників і постачальників неякісних матеріалів, напівфабрикатів, комплектуючих виробів, грн.

2) втрата прибутку від поправного браку (Ви):

$$Ви = (Ц - Цз) \times Кв + Си, \quad (4)$$

де Ц – ціна реалізації одиниці даної продукції, що не має дефектів, грн.;

Цз – знижена ціна реалізації виправленої продукції, грн.;

Кв – кількість виправленої дефектної продукції, що реалізується за зниженими цінами, шт.;

Си – сумарні витрати на виправлення дефектної продукції, грн.

У процесі розробки СМЯ необхідно ретельно проаналізувати всі сторони діяльності підприємства з метою їх удосконалення, починаючи з його структури управління. Виявлення основних процесів на підприємстві має обов'язково супроводжуватися (якщо буде потреба) їх реінжинірингом (перепроєктуванням) з метою раціоналізації й підвищення ефективності. Тільки при такому підході можна створювати дійсно ефективну СМЯ. Як свідчить практика, системи якості, створювані на різних підприємствах, що відповідають одному й тому ж стандарту ISO, істотно відрізняються своєю ефективністю. На жаль, мають місце випадки, коли власники підприємств головною метою вважають отримання сертифіката на СМЯ, а не створення дійсно ефективної СМЯ. Необхідно виходити з того, що із завершенням розробки й впровадження СМЯ не повинен завершитися процес удосконалення діяльності підприємства та СМЯ. Стандарти ISO передбачають постійне вдосконалення СМЯ і діяльності підприємства на основі результатів внутрішніх та зовнішніх аудитів, які проводяться періодично, й аналізу з боку керівництва.

Економічно-соціальний ефект від впровадження й сертифікації систем менеджменту якості (Ес) пропонується розраховувати за наступною формулою:

$$E_c = \sum_0^T (\Delta\Pi_t + \mathcal{E}y_t - 3_{nt} - H_t) \times (1 + E)^{-t} - \sum_0^T K \times (1 + E)^{-t}, \quad (5)$$

де $\Delta\Pi_t$ – приріст прибутку в році t, обумовлений впровадженням і сертифікацією системи менеджменту якості відповідно до стандартів ISO 9000, грн.;

$\mathcal{E}y_t$ – грошова оцінка супутніх корисних соціальних результатів в році t від впровадження системи менеджменту якості, грн.;

H_t – податок на приріст прибутку в році t, обумовлений впровадженням і сертифікацією системи менеджменту якості відповідно до стандартів ISO 9000, грн.;

E – річна норма дисконтування;

3_{nt} – витрати на підтримку СМЯ у році t, грн.;

K_t – витрати на створення, впровадження й сертифікацію системи менеджменту якості в році t, грн.;

T_c – період створення, впровадження й сертифікації системи менеджменту якості, років;

T – період дії сертифікованої системи менеджменту якості, років;

t – рік, результати й витрати якого приводяться до початкового моменту часу.

При оцінці ефективності впровадження й сертифікації системи менеджменту якості необхідно враховувати ступінь її поширення на підприємстві (на один вид продукції, на декілька видів продукції, на всю продукцію, що виробляється). Тому до уваги повинні братися зміни показників діяльності за тою продукцією, на яку поширюється система менеджменту якості.

Література: 1. Фейгенбаум А. Контроль качества продукции: Сокр. пер. с англ. / Авт. предисл. и научн. ред. А. В. Гличев. – М.: Экономика, 1986. – 472 с. 2. Сикато Сиро. Практическое руководство по управлению качеством / Пер. с 4-го японского издания С. Н. Мышкиной; [Под ред. В. Н. Гостева. – М.: Машиностроение, 1980. – 216 с. 3. Деминг В. Едварс. Выход из кризиса. – Тверь: Альба, 1994. – 500 с. 4. Гличев А. В. Основы управления качеством. – М.: Изд. АМИ, 1998. – 240 с. 5. Зонненшайн А. Оценка стоимости низкого качества // Качество в Европе: стратегия XXI века. Обзор материалов. – К.: Украинская ассоциация качества, Межотраслевой центр качества "Прирост", 2000. – С. 76 – 78. 6. Исигава К. Японские методы управления качеством: Сокр. пер. с англ. / Научн. ред. и авт. предисл. А. В. Гличев. – М.: Экономика, 1988. – 216 с. 7. Гличев А. В. Основы управления качеством. – М.: Изд. АМИ, 1998. 8. Колегаев Р. Н. Экономическая оценка качества и оптимизация системы ремонта машин. – М.: Машиностроение, 1980. – 372 с. 9. Орлов П. А. Впровадження систем управління якістю: стан, проблеми, перспективи // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2004. – №6. – С. 59 – 63. 10. Глудкин О. П. Всеобщее управление качеством: Учебник для вузов / О. П. Глудкин, Н. М. Горбунов, А. И. Гуров, Ю. В. Зорин; [Под ред. О. П. Глудкина. – М.: Радио и связь, 1999. – 600 с. 11. Якубовський В. Міжнародні стандарти ISO версії 2000 року: основа, структура і практика застосування. Ч. 1. Принципи побудови // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2000. – №2. – С. 53 – 62. 12. Чайка И. И. Конкурентная борьба предприятий – это борьба действующих на них систем качества // Сертификация. – 1996. – №4. – С. 11 – 16. 13. Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики України // <http://minagro.gov.ua>. 14. Типовое положение по планированию, учету и калькулированию себестоимости продукции (работ, услуг) в промышленности // Бухгалтерский учет и аудит. – 1996. – №7. – С. 7 – 15. 15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" 2000 р. зі змінами та доповненнями // <http://www.zacon1.rada.gov.ua>

Стаття надійшла до редакції
02.07.2007 р.

УДК 658.14

Дікань Л. В.
Голуб Ю. О.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ДЖЕРЕЛА

In the article the essence of notion "financial providing of enterprise activity is specified". In addition, classification of sources of the financial providing of enterprise activity is generalized.

У сучасних умовах ринкових відносин господарювання постає необхідність забезпечення результативного управління підприємством. При цьому вирішальним є саме ефективне та своєчасне фінансове забезпечення діяльності господа-

руючого суб'єкта. Однак слід відзначити, що, незважаючи на усвідомлення такої необхідності, теоретичні засади фінансового забезпечення діяльності підприємства залишаються недоопрацьованими, що не може не гальмувати практичні втілення з цього приводу, а також потребують удосконалення визначення сутності та джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства. Все це обумовило актуальність обраної теми дослідження.

Вивченню теоретичних і практичних основ фінансового забезпечення діяльності підприємства присвячено роботи як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Це стосується, зокрема, наукових публікацій Г. М. Азаренкової, Т. Н. Боголіб, І. В. Зятковського, С. Б. Довбні, К. А. Ковеля, М. І. Крупки, А. Я. Кузнецової, П. А. Лайко, О. В. Товстиженко, В. Белопієцького, М. Н. Калошиної, В. М. Хачатурової-Тавризян, Л. О. Першко, М. Я. Коробова, М. В. Мних, В. В. Краснові та інших вчених.

Дослідження й аналіз опублікованих за даною проблематику робіт дозволили зробити висновок про те, що на сьогодні вже існують важливі напрацювання з приводу формування сучасного понятійного апарату фінансового забезпечення діяльності підприємства. Водночас невирішеним і достатньо дискусійним залишається питання визначення сутності та джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства.

З огляду на це метою даного дослідження є теоретичне обґрунтування сутності та джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства. *Завдання дослідження* – аналіз сучасних підходів до визначення поняття і джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства та їх уточнення.

Дослідження літературних джерел показали, що в науковому середовищі відсутнє чітке визначення поняття "фінансове забезпечення діяльності підприємства". Науковці замість цього поняття застосовують термін "фінансування".

Так, найбільш коротким є визначення, запропоноване зарубіжними авторами. Вони розглядають фінансування як забезпечення витрат необхідними фінансовими ресурсами [1, с. 220]. Слід зауважити, що в даному визначенні не враховується предметна область фінансування. Тому викликає інтерес визначення фінансування в українсько-російському економічному словнику. Згідно з ним: "фінансування – забезпечення необхідними фінансовими ресурсами всього господарства країни, регіонів, підприємств, підприємців, громадян, а також різних економічних програм і видів економічної діяльності" [2, с. 293].

А. Г. Грязнова у фінансово-кредитному енциклопедичному словнику визначає фінансування як забезпечення необхідними фінансовими ресурсами витрат на розвиток підприємств, галузей, економіки в цілому, соціальної сфери, регіонів, на забезпечення національної оборони держави та розвиток інших сфер життя суспільства [3, с. 1010]. Розглядаючи це визначення, слід відмітити конкретну спрямованість фінансових ресурсів на задоволення економічних і соціальних потреб.

Обмеженням є визначення фінансування, яке міститься у роботах А. Загороднього. Він розуміє під фінансуванням "забезпечення фінансовими ресурсами економіки держави соціальних потреб і програм, виробництва продукції, науково-технічних досліджень, будівництва і переоснащення підприємств, а також утримання бюджетних організацій тощо" [4, с. 42].

Специфічне визначення фінансування дає В. Белопієцький. Він стверджує, що "фінансуванням називається процес перетворення капіталу із грошової форми в продуктивну" [5, с. 69].

Найбільш змістовним є визначення "фінансування", надане Л. С. Мартюшевою та Л. О. Меренковою. Вони під фінансуванням розуміють "сукупність заходів, спрямованих на покриття потреби підприємства в капіталі, які включають мобілізацію фінансових ресурсів (грошових коштів, їх еквівалентів та майнових активів), їх повернення, а також відносини між підприємством та капіталодавцями, які з цього випливають" [6, с. 16].

У свою чергу, Б. А. Райзберг стверджує, що будь-яке надання фінансових ресурсів економічним суб'єктам в особі

галузей і сфер господарства країни, регіонів, підприємств, населення та його окремих груп, а також цільове відокремлення таких коштів для здійснення програм або економічних і соціальних заходів називається фінансуванням [7, с. 119]. Але дане визначення не є досконалим, тому що особливість процесу фінансування полягає саме в забезпеченні необхідними ресурсами, тобто є ширшим, ніж надання чи відокремлення ресурсів.

Отже, найбільш доцільно фінансування розглядають Л. С. Мартюшева та Л. О. Меренкова. Інші вчені або звужують дане поняття [4; 5], або отождожують його з фінансовим забезпеченням [1 – 3; 7].

Але отождоження понять "фінансування" та "фінансове забезпечення" не є ґрунтовним. Основою такого зауваження є визначення поняття "забезпечення" взагалі, яке можна розглядати як в широкому, так і у вузькому значенні.

Так, в економічних словниках термін "забезпечення" розглядають у широкому значенні та трактують як "сукупність заходів і засобів, створення умов, що сприяють нормальному перебігу економічних процесів, реалізації намічених планів, програм, проектів, підтримці стабільного функціонування економічної системи та її об'єктів, запобіганню збоїв, порушень законів, нормативних установок, контрактів" [2, 8]. У більш вузькому значенні під забезпеченням можна розуміти "постачання, надання чого-небудь; це те, чим можна щось забезпечити" [9].

Слід зазначити, що такі визначення характеризують загальне поняття "забезпечення" і враховують наступні ключові поняття: "сукупність заходів і засобів", "створення умов", "стабільне функціонування".

Таким чином, поняття "фінансове забезпечення діяльності підприємства" може бути уточнено з урахуванням понять "фінансування" та "забезпечення", як симбіоз цих понять. Отже, під фінансовим забезпеченням діяльності підприємства, на думку авторів, слід розуміти сукупність заходів та умов, що сприяють сталому розвитку підприємства шляхом покриття витрат підприємства фінансовими ресурсами в залежності від розміру виробництва і фінансового становища.

Як свідчить проведений аналіз, поняття "фінансове забезпечення діяльності підприємства" та "фінансування" не можна отождолювати через те, що перше є набагато ширшим другого. У свою чергу, фінансування є змістовною ознакою фінансового забезпечення діяльності підприємства. Взаємозв'язок понять "фінансування" та "фінансове забезпечення діяльності підприємства" зображено на рис. 1.

Рис. 1. Взаємозв'язок понять "фінансування" та "фінансове забезпечення діяльності підприємства"

Таким чином, як видно з рис. 1, фінансування спрямоване лише на задоволення потреб у капіталі через залучення капіталодавців. У свою чергу, фінансове забезпечення діяльності підприємства охоплює задоволення всіх витрат, в тому числі і

потреби в капіталі, праці та землі, що спричинена такими втратами.

Звідси дію фінансового забезпечення можна охарактеризувати як процес виділення певної суми фінансових ресурсів для досягнення мети і розв'язання завдань фінансової політики підприємства. Фінансове забезпечення за своєю суттю може спричиняти як забезпечувальну, так і регулятивну дію. Встановлення джерел фінансування підприємства, тобто забезпечення життєдіяльності і відтворення виробництва, характеризують забезпечувальну дію. Регулятивна дія характеризує вплив фінансового забезпечення на розв'язання конкретних завдань і проблем. Такий вплив здійснюється як через саме виділення достатніх коштів, так і через конкретну форму фінансового забезпечення.

Основою фінансового забезпечення потреб відтворення виробництва є фінансові ресурси, причому як початкові, що забезпечують просте відтворення, так і прирощені – для розширеного відтворення. Тому доцільним є розгляд і характеристики основних джерел надходження фінансових ресурсів, тобто структури фінансового забезпечення діяльності підприємства. При цьому важливим є дослідження форм та способів фінансового забезпечення діяльності підприємства.

У сучасних умовах фінансове забезпечення діяльності підприємств здійснюється переважно в трьох формах: самофінансування, тобто використання власних ресурсів для розвитку суб'єктів господарювання; кредитування на основі мобілізації і перерозподілу тимчасово вільних коштів; бюджетне фінансування на безповоротній основі за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів. Ці форми є взаємодоповнюючими і в реальних умовах відокремлено не існують.

Формування фінансових ресурсів підприємств може здійснюватися різними способами: засновниками, за рахунок грошових надходжень і доходів, мобілізації з фінансово-кредитного ринку тощо.

Вивчення та глибокий аналіз спеціальної літератури показав, що, як і у випадку з трактуванням сутності фінансового забезпечення діяльності підприємства, так і при визначенні джерел забезпечення, немає єдиного підходу до формування класифікаційних ознак. Більшість авторів через ототожнення понять "фінансування" та "фінансове забезпечення діяльності підприємства" ототожнюють і їх джерела.

Так, у роботі С. Б. Довбні та К. А. Ковзеля джерела фінансування згруповані у дві групи: внутрішні (власні фінансові ресурси) та зовнішні (залучені – внесок у статутний фонд; позикові – банківський кредит (овердрафт), кредитна лінія, факторинг, вексель, облігації, комерційний кредит, фінансовий лізинг) [10, с. 138].

М. І. Крупка до джерел фінансування відносить венчурне фінансування, власне (амортизаційні відрахування), банківські кредити та гранти, а також факторинг, лізинг, селенг, овердрафт та ін. [11].

В. М. Копоруліна відзначає, що "фінансування здійснюється з власних, внутрішніх та зовнішніх джерел у вигляді асигнувань із бюджетних коштів, кредитних коштів, іноземної допомоги, внесків інших осіб" [2, с. 293].

Детальний аналіз класифікації джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства показав, що переважна більшість авторів поділяє джерела фінансового забезпечення підприємства на власні та залучені [12 – 14]. Власні фінансові ресурси утворюються при формуванні статутного капіталу підприємства. У процесі виробничо-господарської діяльності власні фінансові ресурси підприємства поповнюються завдяки отриманим доходам і прибуткам. Ці фінансові ресурси називають власними внутрішніми фінансовими ресурсами і до них включають: нерозподілений прибуток, резервні фонди, амортизаційні відрахування. У більшості випадків у процесі підприємницької діяльності підприємству не вистачає власних фінансових ресурсів, і тоді воно залучає їх на фінансовому ринку у формі банківських кредитів, коштів від емісії облігацій, інших видів цінних паперів, кредиторської заборгованості тощо. Такі фінансові ресурси називають залученими, і вони формуються із залучених джерел фінансового забезпечення.

Згідно з роботою А. Г. Грязнової, для ринкової економіки характерні такі джерела фінансового забезпечення підприємств: власні кошти підприємства, кредити комерційних банків, асигнування з бюджету [3, с. 1010].

Цікавою є позиція Т. Н. Боголіб, яка до структури фінансового забезпечення відносить такі джерела, як самофінансування, акціонерний капітал, кредитування і безповоротна фінансова допомога (без відшкодування) [15, с. 15]. У даному випадку акціонерний капітал виділено як окреме джерело фінансування.

Г. М. Азаренкова в монографії "Фінансові ресурси та фінансові потоки (теоретичний аналіз)" класифікує джерела формування фінансових ресурсів таким чином: зовнішні (кошти, мобілізовані на фондовому ринку; кошти, залучені на ринку позикового капіталу; кредиторська заборгованість; бюджетні асигнування) та внутрішні (амортизаційні відрахування, нерозподілений прибуток, статутний фонд) [16, с. 18].

Слід звернути увагу на те, що В. Опарін джерела надходження фінансових ресурсів поділяє на власні, запозичені та залучені [17, с. 142].

Таким чином, зазначені автори не мають єдиної точки зору щодо визначення класифікаційних ознак джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства та фінансування. З огляду на те, як доведено авторами, що фінансове забезпечення діяльності підприємства охоплює фінансування, то і джерела фінансового забезпечення діяльності підприємства повинні включати джерела фінансування. Порівняльний аналіз визначення джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства та фінансування наведено в таблиці.

Таблиця

Порівняльний аналіз визначення джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства та фінансування

Автори	Джерела фінансового забезпечення діяльності підприємства та фінансування									
	власні	внутрішні	зовнішні	залучені	запозичені	акціонерний капітал	кредитування	безповоротна фінансова допомога	самофінансування	асигнування з бюджету
Т. Н. Боголіб [15]						+	+	+	+	
А. Г. Грязнова [3]	+						+			+
С. Б. Довбня, К. А. Ковзель [10]	+	+	+	+	+	+	+			
Г. М. Азаренкова [16]		+	+							
М. І. Крупка [11]									+	+
В. М. Копоруліна [2]	+	+	+				+			+
В. Опарін [17]	+			+	+					

Отже, слід відмітити, що більшість авторів джерела фінансового забезпечення діяльності підприємства та фінансування поділяють на внутрішні і зовнішні, далі на власні, запозичені та залучені. Такі класифікаційні ознаки, на думку авторів, є доцільними, якщо їх згрупувати та застосовувати при визначенні джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства взагалі.

Перш ніж визначити основні найбільш ефективні джерела фінансового забезпечення діяльності підприємства з

погляду існуючих підходів на формування класифікаційних ознак варто підкреслити наступне. Підвищення питомої ваги власних коштів позитивно впливає на фінансову діяльність підприємств. Тому найдоцільнішими і найефективнішими джерелами фінансового забезпечення є власні ресурси. Висока питома вага залучених коштів ускладнює фінансову діяльність підприємства та потребує додаткових витрат на сплату відсотків за банківські кредити, дивідендів на акції, доходів на облігації, зменшує ліквідність балансу підприємства, підвищує фінансовий ризик. Тому в кожному конкретному випадку необхідно детально продумати доцільність залучення додаткових фінансових ресурсів, і перш ніж таке робити, треба насамперед скорочувати власний портфель фінансових активів.

Ураховуючи проведені дослідження, авторами запропоновано власну узагальнену класифікацію джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства, що зображено на рис. 2. Така класифікація поєднує всі існуючі підходи до визначення джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства та його фінансування. Це зумовлено тим, що лише узагальнена і всеохоплююча класифікація в змозі надати повне уявлення про сутність джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства.

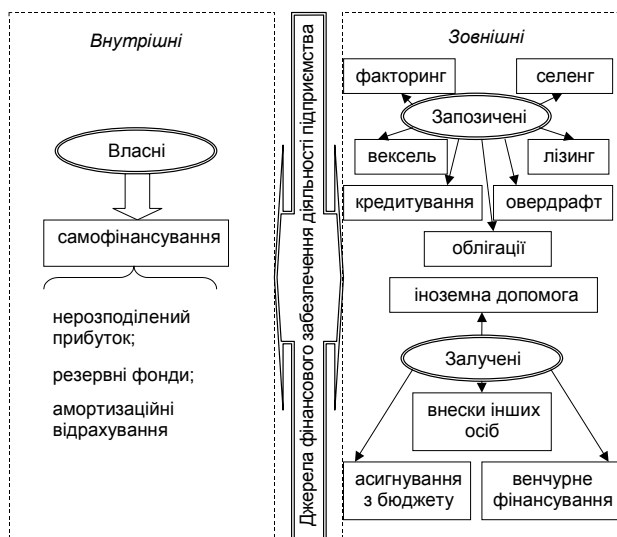

Рис. 2. Узагальнена класифікація джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства

Виходячи з рис. 2, слід зауважити, що найбільш доцільно джерела фінансового забезпечення потрібно поділяти на внутрішні і зовнішні. Внутрішні джерела можуть бути власними, тобто самофінансування, а зовнішні необхідно структурувати на запозичені (кошти, отримані шляхом запозичень, через певний проміжок часу підприємство їх повертає) та залучені (отримані на безоплатних умовах).

Таким чином, взявши до уваги проведений теоретичний аналіз, авторами уточнено поняття "фінансове забезпечення діяльності підприємства" шляхом ретроспективного аналізу та розмежування існуючих уявлень про сутність фінансового забезпечення діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання. Новизна такого уточнення полягає в чіткому розмежуванні понять "фінансування" та "фінансове забезпечення діяльності підприємства". При цьому саме визначення надано як поєднання понять "фінансування" і "забезпечення". Авторами також узагальнено класифікацію джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства, яка враховує всі існуючі підходи як до класифікації джерел фінансового забезпечення, так і до класифікації джерел фінансування.

При цьому як напрямок подальших досліджень, на думку авторів, варто вказати на необхідність оцінки впливовості джерел фінансового забезпечення діяльності підприємства на ефективність управління власною діяльністю.

Література: 1. Словарь современных экономических и правовых терминов / Авт.-сост. В. Н. Шимов, А. Н. Тур, Н. В. Стах; [Под ред. В. Н. Шимова и В. С. Каменкова. – Мн.: Амалфея, 2002. – 816 с. 2. Українсько-російський економічний словник / Авт.-упор. В. М. Копоруліна. – Харків: Факт, 2005. – 400 с. 3. Финансово-кредитный энциклопедический словарь / Под общ. ред. А. Г. Грязновой. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 1168 с. 4. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Львів: Вид. Нац. унів. "Львівська політехніка", 2005. – 716 с. 5. Белопітський В. Г. Фінанси фірми. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 244 с. 6. Мартюшева Л. С. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Конспект лекцій / Л. С. Мартюшева, Л. О. Меренкова. – Харків: ВД "ИНЖЕК", 2006. – 184 с. 7. Райзберг Б. А. Экономическая энциклопедия для детей и взрослых. – М.: АОЗТ "Нефтехиминвест", 1995. – 688 с. 8. Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 496 с. 9. Большой экономический словарь / Под ред. А. Н. Азрилияна. – 2-е изд. доп. и перераб. – М.: Институт новой экономики, 1997. – 864 с. 10. Довбня С. Б. Модель комплексної автоматизації фінансування підприємства / С. Б. Довбня, К. А. Ковзель // Фінанси України – 2006. – № 5. – С. 134–141. 11. Крупка М. І. Фінанси і підприємництво в Україні на межі тисячоліть. – Львів: Діалог, 1997. – 272 с. 12. Кузнецова А. Я. Теорія фінансів: Начальний посібник. – Львів: ЛБІ НБУ, 2001. – 160 с. 13. Лайко П. А. Фінанси підприємств: Підручник для студентів вузів / П. А. Лайко, М. В. Мних. – К.: Знання України, 2004. – 428 с. 14. Регіональні аспекти організації та управління фінансовими ресурсами // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2006. – 148 с. 15. Боголіб Т. Н. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти і науки в трансформаційний період: Монографія. – К.: Міленіум, 2006. – 508 с. 16. Азаренкова Г. М. Фінансові ресурси та фінансові потоки (теоретичний аналіз): Монографія. – Харків: ПП Яковлева, 2003. – 104 с. 17. Опарін В. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): Монографія. – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.

Стаття надійшла до редакції
17.08.2007 р.

УДК 615.016.7

Суздальцев О. М.

ПЕРЕВАГИ І ФАКТОРИ ЕФЕКТИВНОСТІ МОДУЛЬНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЗВ'ЯЗКУ

The choice of the direction of development is the main task of Ukrainian enterprises. That is why this article is dedicated to the systematization of the advantages and the factors of effectivity of module systems of communication enterprises' management; and to the evaluation of the results of its using.

Ринкова економіка ставить перед вітчизняними підприємствами принципово нові завдання, головними з яких мають стати вибір напрямів розвитку, що забезпечуватиме суттєве підвищення якості ведення бізнесу, стабільності всіх технологічних параметрів, швидкості й динаміки взаємовідносин бізнес-партнерів і, як наслідок, зміцнення позицій підприємства